

Symposium í Finlandi kemur til niðurstøðu:

Upplýsingin til og um evnaveik alt ov vánalig

SAMTAL OM MEDINFLYTANDE FÖR UTVECKLINGSSTÖRDA

PÅ LÄTTLÄST SVENSKA

Riksförbundet FUB
För Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna
Box 5410 114 84 Stockholm Tel 08242 92 10. Besöksadress: Söbyingatan 7

Sviar eru sum so oftani fremstir. Hetta brot er úr svenska blaðnum «Steget», sum er eitt lættliskið tíðarrit fyri evnaveik

— Upplýsingin til okkum, sum eru evnaveik, er alt ov vánalig. Vit hava sera ilt við at skilja ta upplýsingina, sum kemur frá samfelagnum. Skulu vit tí hava nakran møguleika at vera við til at avgera okkara egnu lagnu, so mugu tit onnur tosa og skriva eitt mál, sum eisini tey evnaveiku kunnu skilja.

um verða hildin í øllum Norðanlondum. Eisini fýringar kunnu luttaka. Fýrsta symposið, sum hevur verið fyrirkeið í Føroyum, varð hildið í Vágum í fjør. Evnið tá var: «Samfelagsins umorgan og tænastur til evnaveik fólk, sum býr spjatt og á avbyrgdum øki».

Møttust í Finlandi

Symposið, sum her verður umrøtt, varð hildið í Finlandi í døgunum frá 8. til 10. desember í fjør. Millum teir umleið 30 luttakararnar úr Finlandi, Álandi, Danmark, Svøríki og Noregi var eisini eitt umboð úr Føroyum. Tað var Jan Müller, blaðmaður.

Luttakararnir umboðaðu nógvar ymskar starvsbólkar — eitt nú starvsfólk innan forsgina, fyrirsitingina av sosialmálum, embætismenn, sáláfrøðingar, journalistar og onnur við. Symposið varð hildið á HANAHOLMEN KULTURCENTRUM, ið liggur á tí náttúruvakra plássinum Esbo, nær

hendis Helsinki.

Nógv áhugavert kom fram hesar triggjar dagarnar í Esbo. Hóast nakrir av finlendingunum máttu hava tulk, so kendist tað sum, at her kundu fólk frá fleiri norðurlendskum tjóðum tosa hvør við annan á einum máli, sum øll skiltu. Greitt varð frá royndum, sum saman við ymsum sjónarmiðum vórðu eitt haldgott grundarlag undir einum mennandi orðaskifti.

Nógvir ymsir spurningar víðvíkjandi upplýsing til tey evnaveiku og um tey evnaveiku vórðu víðgjörðir — upplýsing víðvíkjandi: teimum evnaveiku, avvarðandi, starvsfólki á stovnum og skrivstovum, fjølmiðlunum, myndugleikunum osfr.

Niðurstøðan var tann, at upplýsingin frá myndugleikunum og yvirhefur frá normalsamfelagnum til tey evnaveiku er ov vánalig — somuleiðis er upplýsingin frá fjølmiðlunum víðari til almenningin um tey evnaveiku eisini ov vánalig. Hon er antin ikki nóg lott at skilja ella tørvar hon heilt.

Almenn uppgáva

Her skal nú verða nomið eitt sindur meira gjølla við nakað av tí, sum kom frá á symposiinum.

Upplýsing er ein almenn uppgáva, sum allir borgarar hava krav uppá at fáa lut í. Tað er to ógvuliga ymiskt, hvussu upplýsingararbeiði verður mettt í teimum einstøku londunum. Í Noregi eru teir so frammaliga, at tað almenna letur stuðul til upplýsing víðvíkjandi teimum evnaveiku.

Tá vit tosa um upplýsing (información) í samband við evnaveik, skilja vit millum upplýsing, sum tey evnaveiku sjálv hava brúk fyri og upplýsing, sum samfelagið rundan um tey evnaveiku skal fáa um tey evnaveiku.

Fjølmiðlarnir te. bløð, útvarp og sjónvarp hava eina stóra ábyrgd at skula upplýsa almenningin um tey evnaveiku og víður-

Hóast danskt, norskt, svenskt og føroyskt mál, so varð orðaskiftið livligt. Teir finnar, sum ikki skiltu svenskt, høvdu tulk

skifti teirra í samfelagnum. Upplýsingin eigur at verða røtt og víðkomandi. Hon hevur stóran týdning fyri tey evnaveiku og teirra avvarðandi, tí hon er við til at broyta gamla og vana bundna hugsan um hesi brekaðu. Eisini kann hon hava fyribyrgjandi týdning.

Á symposiinum varð sett spurnartekin við, um fjølmiðlarnir rokja hesa uppgávu til fulnar. Víst varð to á tað stóra arbeiði, sum svenska útvarpið og sjónvarpið hava gjørt fyri at upplýsa almenningin um tey evnaveiku. Í dag eru filmir og bandupptøkur, sum hini Norðanlondini kunnu læna og fáa brúk av.

Í Danmark verður í lotuni ein rættligur umfatandi filmur gjörður júst um tey evnaveiku.

Mangulvøra

Tey evnaveiku sjálvi hava eisini stóran tørv á lættfatilgari upplýsing. Hetta er í dag ein stór mangulvøra. Tó verður tá m.a. í Svøríki gjørt rættligar nóg burtur úr hesum at skriva tilfar til tey evna-

veiku, sum er skrivað á einum lættfatilgum máli. Her hava hini Norðanlondini nakað at læra av svium, eins og í so mongum øðrum førum.

Her koma vit so at nema við minnilutarnar. Teir málsligu minnilutarnar í Norðanlondum. Hesir minnilutar eru ringast fyri, tá tað snýr seg um upplýsing. Tey evnaveiku, sum hoyra til hesar minnilutar, er oftani dupultbrekað, tí málið ger, at tey hava bert atgongd til avmarkað tilfar á sinum móðurmáli. Í hesum sambandi varð nevnt, at tey í Noregi hava umsett tilfar um m.a. Down's syndrom til samiskt mál. Tilíkt tilfar eigur eisini at verða umsett til onnur minnilutamál í Norðanlondum.

Samanumtikið kann øll henda upplýsingin verða við til at bróta niður mýrar, sum skapa mis-skiljingar. Upplýsingin kann istaðin skapa møguleika fyri kommunikation báðar vegir til frama fyri okkum øll.

Skotið varð upp at bjóða einum tíðindamanni úr hvørjum Norðurlandi við til framtíðar symposiur. Á

tann hátt kann almenn-ingurin fáa betri møguleika at fylgja við teimum trupulleikum, sum tey evnaveiku dragast við dagliga. Eisini varð víst á týðningin, at tíðindafólk verða boðin við til fyrilestrar, fundir o.l., tá hetta verður fyriskipað í samband við tey evnaveiku. Skotið varð eisini upp, at áhugafølgini hjá teimum evnaveiku senda sini bløð til fjølmiðlarnar. Haraftrat at tey, ið stila fyri hesum bløðum, gera stuttar samandrættir av teimum mest týðandi greinum. Tá er møguleiki fyri, at bløðini ikki verða sett í hyllina ella koyrt í pappirskurvina so mikið minni — og at hetta tilfar verður tikið upp og umrøtt so mikið stórri.

Setanin

Tað var annars finnin, Lars Nystrom, sum opnaði symposið. Í talu sini segði hann m.a. hesi orð:

»For alla organisationer och myndigheter som har som målsättning att förbättra förhållandena för de

Framhald á síðu 15

